

คุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
ที่มาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา

Stakeholder's Expectations in the Characteristics of the Student-
Teacher toward Practical Experience at Kasetsart University Laboratory
school, Center for Educational Research and Development

กฤษฎา ชินสิญจน์¹

¹ศษ.ด. (การวิจัยและประเมินทางการศึกษา) / รองศาสตราจารย์ ดร. โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา
krissana.sc@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2) เปรียบเทียบคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนตามความคาดหวังและระดับปฏิบัติจริงของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ 3) จัดทำแผนการจัดการฝึกประสบการณ์ให้กับนิสิตฝึกสอนตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในภาคการศึกษาต่อไป กลุ่มที่ศึกษา คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ อาจารย์ที่เลี้ยงวิชาเอกและอาจารย์ที่เลี้ยงประจำชั้น จำนวน 42 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับแผนการจัดการฝึกประสบการณ์ให้กับนิสิตฝึกสอนตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในภาคการศึกษาต่อไป วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในด้านบุคลิกภาพความเป็นครู ด้านการเตรียมการสอน ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านงานประจำชั้น อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ส่วนระดับปฏิบัติจริงในด้านการเตรียมการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านบุคลิกภาพความเป็นครู ด้านการจัดการเรียนรู้และด้านงานประจำชั้น อยู่ในระดับมาก 2) คุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนตามความคาดหวังและระดับการปฏิบัติจริงของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พบว่าระดับความคาดหวังสูงกว่าระดับปฏิบัติจริงในทุกด้าน 3) แผนการจัดการฝึกประสบการณ์ให้กับนิสิตฝึกสอนตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภาคการศึกษาต่อไปนั้น โดยภาพรวมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เสนอแนวทางในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้กับนิสิตฝึกสอนทั้งด้านบุคลิกภาพความเป็นครู ด้านการเตรียมการสอน ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านงานประจำชั้น โดยผ่านการฝึกอบรมและการประชุมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งระยะเวลาที่นิสิตฝึกสอนควรได้ฝึกประสบการณ์แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ 1) ก่อนนิสิตจะฝึกสอน 2) ระหว่างนิสิตฝึกสอน และ 3) หลังนิสิตฝึกสอน

คำสำคัญ : คุณลักษณะของนิสิตฝึกสอน, ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย, ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

Abstract

The purposes of this research were to 1) Study stakeholder's expectations in the characteristics of the student-teacher 2) Compare stakeholder's expectations with the level of practice in the characteristics of the student-teacher 3) Make a plan dedicated toward the student-teacher stakeholder's expectation in the next semester. The research targets were stakeholders, consisting of 42 mentor teachers in major subjects and homeroom teacher job descriptions. The research instruments were a 5 level scale questionnaire and an open-ended questionnaire. The data were analyzed using basic statistics, including frequency, percentage, means, standard deviation, t-test, and content analysis. The research results were as follows. (1) Stakeholder's expectations in the characteristics of Personality teacher Teaching preparation Learning management and Classwork at the highest level in all aspects the practical level in teaching preparation at the highest level characteristics for Personality Learning management and Classwork at a high level (2) Stakeholder's expectations with the level of

practice in the characteristics of the student-teacher was found that the level of expectations higher than the level of practice in all aspects. (3) Experience plan to the student-teacher stakeholder's expectations for the next semester. Overall, Stakeholders have proposed guidelines for practical experience to the student-teacher both in terms of characteristics for personality teacher Teaching preparation, learning management and class work through training and workshops. The period of time that student-teacher should be able to practical experience is divided into 3 phases: 1) before Student-Teacher teaches 2) while Student-Teacher is teaching and 3) after Student-Teacher teaches.

Keywords: Characteristics of the Student Teacher, Stakeholder, Practical Experience

บทนำ

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูถือว่ามีสำคัญยิ่งสำหรับนิสิตที่จะไปประกอบวิชาชีพครูในอนาคตอีกทั้งเป็นการที่นิสิตได้นำความรู้อันเป็นเนื้อหาวิชาการ ทฤษฎีวิชาชีพและความสามารถเฉพาะตนที่ได้รับการฝึกฝนจากอาจารย์ผู้สอนไปประยุกต์ใช้ในการฝึกปฏิบัติทักษะการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ตลอดจนได้มีโอกาสเรียนรู้สภาพความเป็นจริงของการเรียนการสอนในสถานศึกษาระดับต่าง ๆ ด้วย ทั้งนี้โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา เป็นภาควิชาหนึ่งของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ก่อตั้งขึ้นเพื่อใช้เป็นสถานที่ปฏิบัติงานทางการฝึกหัดครู ระดับปริญญาของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ ตลอดจนเป็นสถานที่ให้การศึกษอบรมกุลบุตร กุลธิดาตามระดับความสามารถทางสติปัญญา ความถนัดและความสนใจ โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อเป็นสถาบันการศึกษา วิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กในวัยและระดับการศึกษาต่าง ๆ อันจะส่งเสริมความเข้าใจที่ถูกต้องตามหลักและทฤษฎีทางการศึกษา
2. เพื่อวิจัยและพัฒนาหลักสูตร วิธีการสอน การใช้สื่อและเทคโนโลยีการจัดการเรียนการสอนประเภทต่าง ๆ ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา
3. เพื่อเป็นสถานที่ปฏิบัติงานของนิสิตสาขาศึกษาศาสตร์ที่จะได้ฝึกหัดงานครูโดยมีการสังเกตการเรียนการสอน การจัดชั้นเรียน ฝึกหัดการทำงานกับเด็กในวัยและระดับต่าง ๆ และศึกษาค้นคว้าประสบการณ์ในด้านการเรียนการสอนให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ
4. เพื่อเป็นแหล่งสาธิตและเผยแพร่ผลงานทดลองวิจัยทางการศึกษาแก่บุคคล สถาบันที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและชุมชน รวมทั้งให้ความร่วมมือในการปรับปรุงวิธีการให้การศึกษา เพื่อยกระดับมาตรฐานการศึกษาโดยรวม
5. เพื่อเป็นสถาบันที่ให้การศึกษอบรมกุลบุตร กุลธิดา ตามระดับความสามารถ สติปัญญา ความถนัด และความสนใจ ในอันที่จะช่วยส่งเสริมให้มีพื้นฐานของการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและเป็นพลโลกที่ดีต่อไป

จากวัตถุประสงค์ในข้อ 3 เพื่อเป็นสถานที่ปฏิบัติงานของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ได้ฝึกหัดงานครู ทางโรงเรียนจึงรับนิสิตฝึกปฏิบัติงานศึกษาศาสตร์ในชั้นปีที่ 5 มาฝึกปฏิบัติ ที่โรงเรียนทั้ง 6 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาการสอนคณิตศาสตร์ สาขาการสอนวิทยาศาสตร์ สาขาพลศึกษา สาขารัฐกิจและคอมพิวเตอร์ สาขาสุขศึกษา และสาขาเกษตรศาสตร์ รวมจำนวน 42 คน ทั้งนี้คุณลักษณะของนิสิตตามจรรยาบรรณของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพศึกษาศาสตร์ โดยคณะกรรมการบริหารศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพศึกษาศาสตร์ (2562) ประกอบด้วย

- 1) ตระหนักในความเป็นนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ ได้แก่ (1) แต่งกายตามระเบียบของมหาวิทยาลัย (2) รักษาชื่อเสียงและเกียรติคุณของมหาวิทยาลัย และ (3) ประพฤติตนตามวัฒนธรรมอันดีงาม
- 2) มีบุคลิกภาพที่ดี ได้แก่ (1) แต่งกายสุภาพสะอาดเรียบร้อยเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน (2) ประพฤติตนและวางตนเหมาะสมเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน (3) ใช้ภาษาสุภาพพูดถูกต้องชัดเจน (4) รับฟังความคิดเห็นข้อติชมของอาจารย์ที่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ และ (5) ปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด
- 3) จัดการเรียนการสอนที่ดี ได้แก่ (1) วางแผนการจัดการเรียนรู้ล่วงหน้าและเสนอให้อาจารย์ที่เลี้ยงดูแลแผนการสอนให้สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนที่กำหนด (2) ทำบันทึกการสอนทุกครั้ง ก่อนสอนและเสนออาจารย์ที่เลี้ยงตรวจแก้ไขก่อนการสอนทุกครั้ง (3) ศึกษาค้นคว้าเพื่อให้เกิดความแม่นยำในเนื้อหาและจัดกิจกรรมการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของบทเรียน (4) มีความตั้งใจปฏิบัติหน้าที่การสอนด้วยความรับผิดชอบและสอนอย่างเต็มความสามารถ (5) เข้าสอนตรงเวลาและ

เต็มเวลา (6) เอาใจใส่ดูแลความประพฤติของนักเรียน (7) ร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียนด้วยความเต็มใจ (8) ผลิตรายการการสอนและใช้สื่อการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหา และ (9) ประเมินผลการเรียนของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอเพื่อการพัฒนาการสอนและการช่วยเหลือนักเรียนในด้านการเรียน

4) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ได้แก่ (1) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับอาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์อื่น ๆ ในโรงเรียนและบุคลากรของโรงเรียน (2) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนดูแลนักเรียนให้คำตักเตือนและชี้แนะทางที่ถูกต้องเสมือนครูคนหนึ่งโรงเรียน (3) ไม่เปิดเผยเรื่องราวในโรงเรียนและของผู้ร่วมงาน (4) ไม่นำเรื่องราวของโรงเรียนไปพูดให้เป็นที่เสื่อมเสียและหลีกเลี่ยงการนิทนาบว่าร้ายบุคลากรของโรงเรียน (5) มีความเคารพนบถนอต่อครูอาจารย์ในโรงเรียน และ (6) ดูแลทรัพย์สินและอุปกรณ์การสอนของโรงเรียนไม่ให้เสียหาย

ทั้งนี้การประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตฝึกสอนของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพความเป็นครู ด้านการเตรียมการสอน ด้านการจัดการเรียนรู้และด้านงานประจำชั้น โดยมีรายละเอียดครอบคลุมคุณลักษณะของนิสิตตามจรรยาบรรณของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพศึกษาศาสตร์ตามคู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ (2562)

ที่ผ่านมาการที่นิสิตฝึกสอนของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มาฝึกสอนในโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา มีบางประเด็นที่อาจารย์พี่เลี้ยงคาดหวังกับนิสิตฝึกสอนทุกคนที่ผ่านการเรียนภาคทฤษฎีมาแล้วตลอดระยะเวลา 4 ปีนั้นสามารถปฏิบัติได้เป็นอย่างดี อาทิ การวางแผน การคุมชั้นเรียน การจัดการกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนมีความคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ การใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย การผลิตสื่อการสอนที่หลากหลาย ตลอดจนการใช้เทคนิควิธีการวัดและประเมินผลผู้เรียนที่หลากหลาย เป็นต้น แต่ผลปรากฏว่านิสิตบางคนไม่สามารถปฏิบัติบางด้านได้หรือทำได้แต่ไม่ดีเท่าที่ควร จึงทำให้เกิดปัญหาในการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและการดูแลของอาจารย์พี่เลี้ยงฝึกสอนตลอดจนอาจารย์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการลดปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับกระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ผู้วิจัยในฐานะเป็นดูแลรับผิดชอบงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของโรงเรียน จึงสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา เพื่อนำผลจากการวิจัยมาจัดทำแผนการจัดการฝึกประสบการณ์ให้กับนิสิตในการเตรียมความพร้อมการฝึกสอนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนตามความคาดหวังและระดับปฏิบัติจริงของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
3. เพื่อจัดทำแผนการจัดการฝึกประสบการณ์ให้กับนิสิตฝึกสอนตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ในภาคการศึกษาต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

คุณลักษณะของนิสิตฝึกสอน หมายถึง พฤติกรรมที่นิสิตฝึกสอนแสดงออกมาขณะฝึกปฏิบัติวิชาชีพครูที่โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา ตลอดปีการศึกษา 2563 ประกอบด้วยคุณลักษณะ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบุคลิกภาพความเป็นครู 2) ด้านการเตรียมการสอน 3) ด้านการจัดการเรียนรู้ และ 4) ด้านงานประจำชั้น

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หมายถึง อาจารย์พี่เลี้ยงวิชาเอกและอาจารย์พี่เลี้ยงประจำชั้นที่ได้รับการแต่งตั้งจากคณะศึกษาศาสตร์ โดยมอบหมายให้ดูแลและให้คำปรึกษาแก่นิสิตฝึกสอนที่มาฝึกประสบการณ์ที่โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษาตลอดปีการศึกษา 2563

ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หมายถึง กิจกรรมที่ทางงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของโรงเรียน

สาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา จัดให้กับนิสิตฝึกสอนได้มาเรียนรู้สภาพความเป็นจริงของการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน โดยฝึกปฏิบัติงานหน้าที่ครูทั้งหมด เสมือนเป็นครูประจำการในโรงเรียน เช่น การปฏิบัติตนตามระเบียบของโรงเรียน การปฏิบัติการสอน การเป็นครูประจำชั้น การดูแลนักเรียนตลอดจนการจัดการกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพความเป็นครูและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประกอบด้วย

ประชากร

กลุ่มที่ศึกษา คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ อาจารย์ที่เลี้ยงวิชาเอกและอาจารย์ที่เลี้ยงประจำชั้น ซึ่งเป็นผู้ดูแลนิสิตฝึกสอนจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่มาฝึกสอนโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา ปีการศึกษา 2563 ใน 6 สาขาวิชา จำนวน 42 คน

เครื่องมือวิจัย

แบบสอบถามของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย คุณลักษณะ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบุคลิกภาพความเป็นครู 2) ด้านการเตรียมการสอน 3) ด้านการจัดการเรียนรู้ และ 4) ด้านงานประจำชั้น และแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับแผนการจัดการฝึกประสบการณ์ให้กับนิสิตฝึกสอนตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในภาคการศึกษาต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ อาจารย์ที่เลี้ยงวิชาเอกและอาจารย์ที่เลี้ยงประจำชั้นในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน 2564 โดยแจกแบบสอบถามและเก็บแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามครบ จำนวน 42 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนตามความคาดหวังและระดับปฏิบัติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนตามความคาดหวังและระดับปฏิบัติจริงของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยแสดงเป็นแผนภูมิแท่ง
3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 3 การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูให้กับนิสิตฝึกสอนในภาคการศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

การวิจัยคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา ผลการวิจัยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของอาจารย์ที่เลี้ยงวิชาเอกและอาจารย์ที่เลี้ยงประจำชั้น สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามอาจารย์ที่เลี้ยงวิชาเอกและอาจารย์ที่เลี้ยงประจำชั้น ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 64.29 และเพศชาย ร้อยละ 35.71 อายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 36-40 ปี ร้อยละ 42.86 รองลงมา อายุ 41-45 ปี ร้อยละ 21.43 อายุ 31-35 ปี ร้อยละ 19.05 อายุ 46-50 ปี ร้อยละ 9.52 และอายุ 50 ปีขึ้นไป ร้อยละ 7.14 ตามลำดับ ส่วนประสบการณ์ในการเป็นอาจารย์ที่เลี้ยง ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 6-10 ปี ร้อยละ 50.00 รองลงมาอยู่ระหว่าง 1-5 ปี ร้อยละ 21.42 อยู่ระหว่าง 11-15 ปี เท่ากับมากกว่า 15 ปี ร้อยละ 14.29 ตามลำดับ สาขาวิชาที่ดูแลนิสิตฝึกสอนส่วนใหญ่ เป็นสาขาการสอนคณิตศาสตร์และสาขาพลศึกษา ร้อยละ 30.95 รองลงมา คือ สาขารัฐกิจและคอมพิวเตอร์ ร้อยละ 14.29 สาขาการสอนวิทยาศาสตร์ ร้อยละ 11.91 สาขาสุศึกษา ร้อยละ 7.14 และสาขาคหกรรมศาสตร์ ร้อยละ 4.76 ตามลำดับ ส่วนระดับชั้นที่นิสิตฝึกสอนส่วนใหญ่ คือ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 35.71 รองลงมา ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 23.81 ระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 21.43 และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 19.05 ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามอาจารย์ที่เลี้ยงวิชาเอกและอาจารย์ที่เลี้ยงประจำชั้น

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	15	35.71
หญิง	27	64.29
อายุ		
31-35 ปี	8	19.05
36-40 ปี	18	42.86
41-45 ปี	9	21.43
46-50 ปี	4	9.52
50 ปีขึ้นไป	3	7.14
ประสบการณ์ในด้านเป็นอาจารย์ที่เลี้ยง		
1-5 ปี	9	21.42
6-10 ปี	21	50.00
11-15 ปี	6	14.29
มากกว่า 15 ปี	6	14.29
สาขาวิชาที่ดูแลนิสิตฝึกสอน		
การสอนคณิตศาสตร์	13	30.95
การสอนวิทยาศาสตร์	5	11.91
คหกรรมศาสตร์	2	4.76
ธุรกิจและคอมพิวเตอร์	6	14.29
สุขศึกษา	3	7.14
พลศึกษา	13	30.95
ระดับชั้นที่นิสิตฝึกสอน		
ประถมศึกษาตอนต้น	9	21.43
ประถมศึกษาตอนปลาย	10	23.81
มัธยมศึกษาตอนต้น	15	35.71
มัธยมศึกษาตอนปลาย	8	19.05

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

คุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในด้านบุคลิกภาพความเป็นครูด้านการเตรียมการสอนด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านงานประจำชั้น มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านบุคลิกภาพความเป็นครู มีค่าเฉลี่ยรวมสูงสุด ($\mu=4.98$, $SD=0.13$) รองลงมาด้านการจัดการเรียนรู้และด้านงานประจำชั้น มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากัน ($\mu=4.97$, $SD=0.16$) ส่วนด้านการเตรียมการสอนมีค่าเฉลี่ยรวมต่ำสุด ($\mu=4.96$, $SD=0.19$) ตามลำดับดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนตามระดับความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

รายการ	ระดับความคาดหวัง		ระดับ
	μ	(SD)	
ด้านบุคลิกภาพและความเป็นครู			
1. การแต่งกายสุภาพและถูกกฎ ระเบียบ	5.00	0.00	มากที่สุด
2. การใช้คำพูด กิริยาท่าทางเหมาะสมและถูกกาลเทศะ	5.00	0.00	มากที่สุด
3. การตรงต่อเวลา	4.98	0.15	มากที่สุด
4. ความเหมาะสมในการวางตน	4.95	0.22	มากที่สุด
5. ความเป็นผู้นำและผู้ตาม	4.95	0.22	มากที่สุด
6. ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น	5.00	0.00	มากที่สุด
7. การยอมรับฟังคำแนะนำและปฏิบัติตาม	4.98	0.15	มากที่สุด
8. ความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย	5.00	0.00	มากที่สุด

ตารางที่ 2 (ต่อ)

รายการ	ระดับความคาดหวัง		ระดับ
	μ	(SD)	
9. ความมีระเบียบวินัยในการทำงาน	5.00	0.00	มากที่สุด
10. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน	4.98	0.15	มากที่สุด
11. การมีมนุษยสัมพันธ์และมีจิตสาธารณะ	4.98	0.15	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.98	0.13	มากที่สุด
ด้านการเตรียมการสอน			
12. การเขียนแผนการสอนระยะยาวสอดคล้องกับหลักสูตร	4.95	0.22	มากที่สุด
13. การเขียนแผนการสอนรายคาบสอดคล้องกับแผนการสอนระยะยาว	4.95	0.22	มากที่สุด
14. การส่งแผนการสอนล่วงหน้าอย่างน้อย 1 สัปดาห์	4.95	0.22	มากที่สุด
15. การศึกษาและค้นคว้าข้อมูลของเนื้อหาเพิ่มเติมจากบทเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.96	0.19	มากที่สุด
ด้านการจัดการเรียนรู้			
16. การเตรียมสื่อการสอนเพื่อให้นักเรียนสนใจและเข้าใจบทเรียนมากขึ้น	4.95	0.22	มากที่สุด
17. การใช้วิธีการนำเข้าสู่บทเรียนเหมาะสม	4.98	0.15	มากที่สุด
18. การสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการสอน	4.98	0.15	มากที่สุด
19. การควบคุมชั้นเรียนได้เหมาะสม	4.98	0.15	มากที่สุด
20. การใช้วิธีการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมกับบทเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
21. การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้	4.95	0.22	มากที่สุด
22. การรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน	4.98	0.15	มากที่สุด
23. การใช้คำถามระหว่างเรียนที่เข้าใจง่ายและชัดเจน	4.98	0.15	มากที่สุด
24. การใช้คำถามที่ก่อให้เกิดการต่อยอดของความรู้ใหม่ ๆ	4.95	0.22	มากที่สุด
25. การให้ข้อมูลป้อนกลับแก่นักเรียนระหว่างเรียนเพื่อให้นักเรียนแก้ไขหรือพัฒนาทางการเรียนให้ดีขึ้น	4.98	0.15	มากที่สุด
26. การเลือกและใช้สื่อการสอนเหมาะสมและสอดคล้องกับบทเรียนและวัยของนักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
27. การสอดแทรกคุณลักษณะอันพึงประสงค์	5.00	0.00	มากที่สุด
28. การติดตามดูแลนักเรียนเป็นรายกรณี	4.95	0.22	มากที่สุด
29. การเลือกวิธีการประเมินนักเรียนระหว่างเรียนได้อย่างเหมาะสม	4.95	0.22	มากที่สุด
30. การประเมินเพื่อพัฒนานักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและสอดคล้องกับบทเรียน	4.95	0.22	มากที่สุด
31. การเขียนบันทึกหลังสอนเพื่อพัฒนาการสอน	4.98	0.15	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.97	0.16	มากที่สุด
ด้านงานประจำชั้น			
32. การดูแลเอาใจใส่นักเรียนและการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า	4.95	0.22	มากที่สุด
33. การให้คำปรึกษาและแนะนำนักเรียน	4.98	0.15	มากที่สุด
34. การรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
35. การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
36. การติดตามดูแลนักเรียนเป็นรายกรณี	4.95	0.22	มากที่สุด
37. การสอดแทรกคุณลักษณะอันพึงประสงค์	5.00	0.00	มากที่สุด
38. การดูแลการทำเวรประจำวันของนักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
39. การดูแลการดื่มมนมของนักเรียน	4.98	0.15	มากที่สุด
40. การทำเอกสารอาจารย์ที่เลี้ยงประจำชั้น	4.90	0.30	มากที่สุด
41. การจัดกิจกรรมสนทนายามเช้า	4.95	0.22	มากที่สุด
42. การจัดป้ายนิเทศในห้องเรียน	4.95	0.22	มากที่สุด
43. การให้ความร่วมมือในการทำงานในห้องเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.97	0.16	มากที่สุด

คุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนตามระดับการปฏิบัติงานจริงของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่า ด้านการเตรียมการสอน มีค่าเฉลี่ยรวมสูงสุด ($\mu=4.60$, $SD=0.66$) รองลงมาด้านบุคลิกภาพความเป็นครู ($\mu=4.38$, $SD=0.66$) ด้านการจัดการเรียนรู้ ($\mu=4.21$, $SD=0.73$) และด้านงานประจำชั้น ($\mu=4.11$, $SD=0.82$) ตามลำดับดังตารางที่ 3

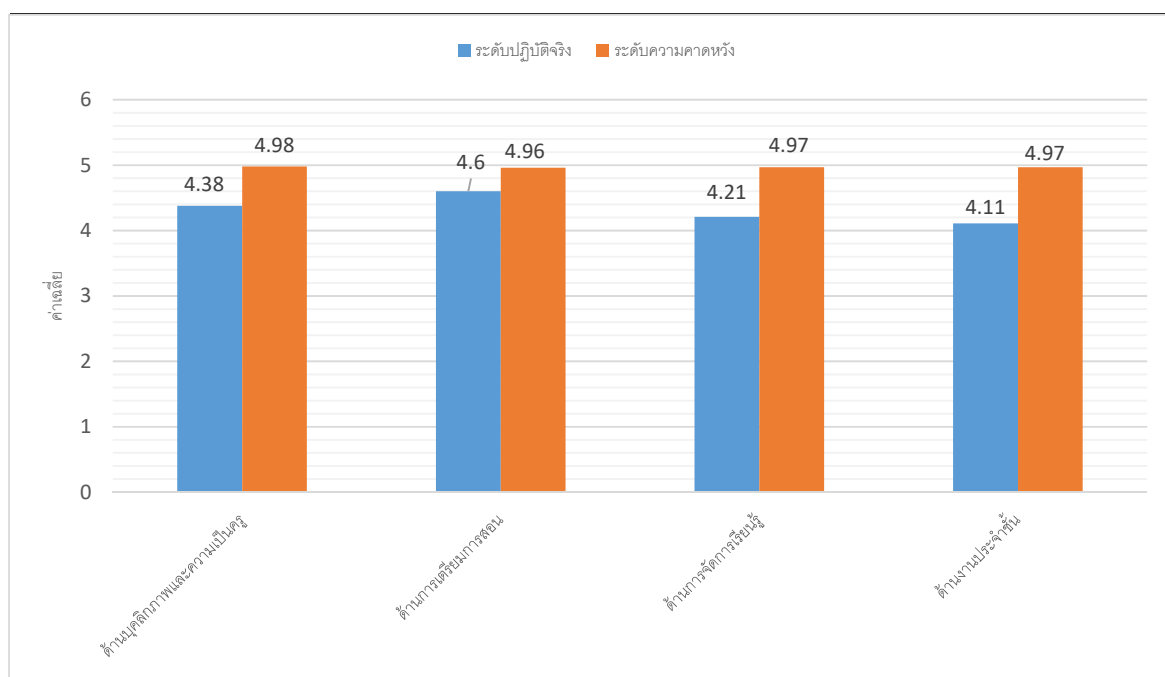
ตารางที่ 3 คุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนตามระดับการปฏิบัติงาน

รายการ	ระดับปฏิบัติงานจริง		ระดับ
	μ	(SD)	
ด้านบุคลิกภาพและความเป็นครู			
1. การแต่งกายสุภาพและถูกกฎ ระเบียบ	4.79	0.42	มากที่สุด
2. การใช้คำพูด กิริยาท่าทางที่เหมาะสมและถูกกาลเทศะ	4.38	0.66	มาก
3. การตรงต่อเวลา	4.43	0.83	มาก
4. ความเหมาะสมในการวางตน	4.64	0.66	มากที่สุด
5. ความเป็นผู้นำและผู้ตาม	4.19	0.51	มาก
6. ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.21	0.65	มาก
7. การยอมรับฟังคำแนะนำและปฏิบัติตาม	4.36	0.62	มาก
8. ความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย	4.45	0.55	มาก
9. ความมีระเบียบวินัยในการทำงาน	4.21	0.68	มาก
10. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน	4.05	0.66	มาก
11. การมีมนุษยสัมพันธ์และมีจิตสาธารณะ	4.48	0.63	มาก
รวมเฉลี่ย	4.38	0.66	มาก
ด้านการเตรียมการสอน			
12. การเขียนแผนการสอนระยะยาวสอดคล้องกับหลักสูตร	4.62	0.58	มากที่สุด
13. การเขียนแผนการสอนรายคาบสอดคล้องกับแผนการสอนระยะยาว	4.55	0.71	มากที่สุด
14. การส่งแผนการสอนล่วงหน้าอย่างน้อย1 สัปดาห์	4.79	0.52	มากที่สุด
15. การศึกษาและค้นคว้าข้อมูลของเนื้อหาเพิ่มเติมจากบทเรียน	4.43	0.77	มาก
รวมเฉลี่ย	4.60	0.66	มากที่สุด
ด้านการจัดการเรียนรู้			
16. การเตรียมสื่อการสอนเพื่อให้นักเรียนสนใจและเข้าใจบทเรียนมากขึ้น	4.43	0.83	มาก
17. การใช้วิธีการนำเข้าสู่บทเรียนเหมาะสม	4.74	0.54	มากที่สุด
18. การสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการสอน	4.14	0.57	มาก
19. การควบคุมชั้นเรียนได้เหมาะสม	4.14	0.65	มาก
20. การใช้วิธีการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมกับบทเรียน	4.55	0.59	มากที่สุด
21. การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้	4.19	0.74	มาก
22. การรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน	4.67	0.61	มากที่สุด
23. การใช้คำถามระหว่างเรียนที่เข้าใจง่ายและชัดเจน	4.55	0.74	มากที่สุด
24. การใช้คำถามที่ก่อให้เกิดการต่อยอดของความรู้ใหม่ ๆ	3.86	0.84	มาก
25. การให้ข้อมูลป้อนกลับแก่นักเรียนระหว่างเรียนเพื่อให้นักเรียนแก้ไขหรือพัฒนาทางการเรียนให้ดีขึ้น	3.90	0.85	มาก
26. การเลือกและใช้สื่อการสอนเหมาะสมและสอดคล้องกับบทเรียนและวัยของนักเรียน	4.45	0.55	มาก
27. การสอดแทรกคุณลักษณะอันพึงประสงค์	3.71	0.46	มาก
28. การติดตามดูแลนักเรียนเป็นรายกรณี	3.52	0.74	มากที่สุด
29. การเลือกวิธีการประเมินนักเรียนระหว่างเรียนได้อย่างเหมาะสม	3.83	0.58	มาก
30. การประเมินเพื่อพัฒนานักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและสอดคล้องกับบทเรียน	4.21	0.42	มาก
31. การเขียนบันทึกหลังสอนเพื่อพัฒนาการสอน	4.38	0.54	มาก
รวมเฉลี่ย	4.21	0.73	มาก
ด้านงานประจำชั้น			
32. การดูแลเอาใจใส่นักเรียนและการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า	3.76	0.69	มาก
33. การให้คำปรึกษาและแนะนำนักเรียน	4.29	0.64	มาก
34. การรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน	4.48	0.51	มาก
35. การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน	4.64	0.53	มากที่สุด
36. การติดตามดูแลนักเรียนเป็นรายกรณี	3.55	0.92	มากที่สุด
37. การสอดแทรกคุณลักษณะอันพึงประสงค์	3.74	0.59	มากที่สุด
38. การดูแลการทำเวรประจำวันของนักเรียน	4.60	0.63	มากที่สุด
39. การดูแลการดื่มมนของนักเรียน	4.57	0.63	มากที่สุด

ตารางที่ 3 (ต่อ)

รายการ	ระดับปฏิบัติจริง		ระดับ
	μ	(SD)	
40. การทำเอกสารอาจารย์ที่เลี้ยงประจำชั้น	3.33	0.79	ปานกลาง
41. การจัดกิจกรรมสนทนายามเช้า	3.71	0.67	มากที่สุด
42. การจัดป้ายนิเทศในห้องเรียน	3.98	0.87	มากที่สุด
43. การให้ความร่วมมือในการทำงานในห้องเรียน	4.69	0.60	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.11	0.82	มาก

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนตามความคาดหวังและระดับปฏิบัติจริงของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพความเป็นครู ด้านการเตรียมการสอน ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านงานประจำชั้น ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 เปรียบเทียบคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนตามความคาดหวังและระดับปฏิบัติจริงของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

จากภาพที่ 1 แสดงให้เห็นว่าคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนตามความคาดหวังสูงกว่าระดับปฏิบัติจริงในทุกด้าน โดยด้านที่มีความแตกต่างมากที่สุด คือ ด้านงานประจำชั้น รองลงมาด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านบุคลิกภาพและความเป็นครู และด้านการเตรียมการสอน ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูกับนิสิตฝึกสอนในภาคการศึกษาต่อไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าแผนการจัดการฝึกประสบการณ์ให้กับนิสิตฝึกสอนตามความคาดหวังของอาจารย์ที่เลี้ยงวิชาเอกและอาจารย์ที่เลี้ยงประจำชั้นในภาคการศึกษาต่อไป มีดังนี้

1. ด้านบุคลิกภาพความเป็นครู อาจารย์ที่เลี้ยงส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าสิ่งที่นิสิตฝึกสอนควรได้รับการพัฒนา ได้แก่ การแต่งกายให้เหมาะสม มารยาท การวางตัว มนุษยสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกันในสังคม การปฏิบัติตน การพัฒนาบุคลิกภาพ

ความเอาใจใส่นักเรียนด้วยใจเมตตา การตรงต่อเวลาในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความเป็นผู้นำและผู้ตาม ตลอดจนการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักเรียน

วิธีการในการพัฒนา ได้แก่ การจัดอบรมนิสิตในด้านต่าง ๆ การประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยอาจารย์ที่เลี้ยงที่มีประสบการณ์ วิทยากรที่เชี่ยวชาญแต่ละด้านเพื่อให้เห็นตัวอย่างและแบบอย่างที่ดี เพื่อนำไปปฏิบัติขณะฝึกสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ด้านการเตรียมการสอน อาจารย์ที่เลี้ยงส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าสิ่งที่นิสิตฝึกสอนควรได้รับ

การพัฒนา ได้แก่ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยความเข้าใจและใส่ใจรายละเอียดของเนื้อหา มีการเตรียมการสอน เตรียมสื่อและอุปกรณ์ให้เหมาะสม การเลือกใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม นิสิตควรมีการบริหารจัดการเรื่องเวลา อาทิ มีการแบ่งเวลาในการเขียนแผนและทำสื่อการสอนและหน้าที่อื่น ๆ อย่างเหมาะสม ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากบทเรียนและรูปแบบการจัดกิจกรรมที่หลากหลายที่สามารถดึงดูดความสนใจในการเรียนของนักเรียน

วิธีการในการพัฒนา ได้แก่ การฝึกอบรมก่อนการฝึกสอนจริงในเรื่องการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามสาขาวิชาเอก รูปแบบการจัดกิจกรรมที่หลากหลายและการประชุมเชิงปฏิบัติการในเรื่องการผลิตสื่อที่ทันสมัย การใช้สื่อออนไลน์ที่ดึงดูดความสนใจของนักเรียน วิธีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ตลอดจนนิสิตฝึกสอนควรมีการพบอาจารย์ที่เลี้ยงก่อนเปิดภาคเรียนประมาณ 2 สัปดาห์ สำหรับการเตรียมตัวในการจัดการเรียนการสอนควรได้รับการฝึกปฏิบัติจากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในแต่ละสาขาวิชาเอก เพื่อนิสิตฝึกสอนจะได้รับประสบการณ์ตรงและพร้อมที่จะฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง

3. ด้านการจัดการเรียนรู้ อาจารย์ที่เลี้ยงส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าสิ่งที่นิสิตฝึกสอนควรได้รับ

การพัฒนา ได้แก่ ความมั่นใจในการสอนหน้าชั้นเรียน การควบคุมชั้นเรียน การดูแลและติดตามนักเรียนเป็นรายกรณี การตั้งคำถามเพื่อต่อยอดความคิดและความคิดสร้างสรรค์ในการจัดการเรียนรู้

วิธีการในการพัฒนา ได้แก่ การจัดฝึกอบรมในเรื่องการควบคุมชั้นเรียน การประชุมเชิงปฏิบัติการในเรื่องความมั่นใจในการสอนหน้าชั้นเรียน การดูแลและติดตามนักเรียนเป็นรายกรณี ตลอดจนการฝึกตั้งคำถามเพื่อต่อยอดความคิดและความคิดสร้างสรรค์ในการจัดการเรียนรู้ โดยนิสิตฝึกสอนควรได้รับการฝึกปฏิบัติจากกลุ่มอาจารย์ที่เลี้ยงที่มีประสบการณ์ในแต่ละสาขาวิชาเอก

4. ด้านงานประจำชั้น อาจารย์ที่เลี้ยงส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าสิ่งที่นิสิตฝึกสอนควรได้รับ

การพัฒนา ได้แก่ วิธีการดูแลนักเรียนในแต่ละช่วงวัย การเอาใจใส่นักเรียนและการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า การฝึกปฏิบัติในเรื่องการจัดทำเอกสารงานประจำชั้น การดูแลนักเรียนอย่างเสมอภาค ความมีน้ำใจและรับผิดชอบงานชั้น และการจัดกิจกรรมโฮมรูม

วิธีการในการพัฒนา ได้แก่ การจัดอบรมให้กับนิสิตก่อนฝึกสอนเรื่องวิธีการดูแลนักเรียนในแต่ละช่วงวัย การดูแลนักเรียนอย่างเท่าเทียมกัน การบริหารจัดการเวลา การจัดกิจกรรมโฮมรูมและประชุมเชิงปฏิบัติการในการฝึกทำเอกสารงานประจำชั้น โดยวิทยากรที่มีประสบการณ์ในด้านอาจารย์ที่เลี้ยงประจำชั้นดีเด่นโดยแบ่งนิสิตฝึกสอนเข้ารับการอบรมเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มระดับประถมศึกษาและกลุ่มระดับมัธยมศึกษา

กล่าวโดยสรุปแผนการดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ให้กับนิสิตฝึกสอนทั้ง 4 ด้าน อย่างมีประสิทธิภาพในภาคการศึกษาต่อไปนั้น โดยดำเนินการแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ 1) ระยะก่อนนิสิตจะฝึกสอน นิสิตควรผ่านการสังเกตการจัดการเรียนการสอนจริงจากโรงเรียนตามสาขาวิชาเอก โดยมีอาจารย์ที่เลี้ยงเป็นผู้ให้คำปรึกษา มีการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ในด้านบุคลิกภาพความเป็นครู การเตรียมการสอน การจัดการเรียนรู้ และงานประจำชั้น 2) ระยะฝึกสอน นิสิตร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่องงานสอนและงานประจำชั้น หรืองานที่เกี่ยวข้องเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยมีอาจารย์ที่เลี้ยงเป็นผู้ให้คำปรึกษา 3) ระยะหลังฝึกสอน นิสิตฝึกสอนทำการประเมินการสอนเป็นระยะ ๆ หลังการสอนทุกครั้ง เพื่อนำผลการประเมินมาพัฒนาตนเอง ตลอดจนทางโรงเรียนควรมีการจัดสัมมนาให้กับนิสิตฝึกสอนในแต่ละภาคการศึกษา เพื่อทราบมุมมอง ความคิดเห็นทั้งจุดแข็งและจุดที่ต้องพัฒนางานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

1. คุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนตามระดับความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพความเป็นครู ด้านการเตรียมการสอน ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านงานประจำชั้นอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากคุณลักษณะทั้ง 4 ด้านมีความสำคัญอย่างยิ่งกับคนที่ประกอบวิชาชีพครู ซึ่งตรงตามคุรุสภากำหนดว่าลักษณะครูที่ดีตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู แบ่งออกเป็น 3 หมวด คือ หมวดที่ 1 รอบรู้ สอนดี ได้แก่ มีความรู้และความสามารถในการวิชาชีพครู มีการจัดกิจกรรมที่สนับสนุนการเรียนการสอนและมีความรอบรู้สถานการณ์บ้านเมืองและเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ หมวดที่ 2 มีคุณธรรม จรรยาบรรณ ได้แก่ มีความเมตตา กรุณา มีความยุติธรรม มีความรับผิดชอบ มีวินัย มีความซื่อสัตย์ มีความอดทน มีความรักและศรัทธาในอาชีพครู ความเป็นประชาธิปไตยในการปฏิบัติงานและการดำรงชีวิต หมวดที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนา ได้แก่ การพัฒนาตนเอง และการพัฒนาชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2552) ที่ได้กำหนดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา สาขาศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ ซึ่งตรงตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านที่ 6 ที่กล่าวว่านิสิตต้องมีทักษะด้านการจัดการเรียนรู้ ส่วน Anderson (2009) และ Hammond, Bransford, and LePage (2005) ได้กำหนดคุณลักษณะความเป็นครูที่จะก้าวสู่ครูมืออาชีพ ประกอบด้วย 1) การวางแผนและการเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ 2) การบริหารจัดการชั้นเรียนให้นักเรียนมีความสนใจเรียนและเกิดทักษะต่าง ๆ 3) เทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนหลากหลาย และ 4) การพัฒนาตนเองสู่การเป็นมืออาชีพเช่นเดียวกับงานวิจัยของวทัญญู ขลิบทอง (2556) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะความเป็นครู ประกอบด้วย การวางแผนการเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน การจัดชั้นเรียน ความรับผิดชอบในหน้าที่ครูและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

2. คุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนตามความคาดหวังกับระดับการปฏิบัติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พบว่า ระดับความคาดหวังสูงกว่าระดับปฏิบัติจริงทุกด้านที่เป็นเช่นนี้เพราะการที่นิสิตฝึกสอนจะจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อนักเรียนนั้นนิสิตฝึกสอนควรได้รับการพัฒนาเพิ่มเติมสำหรับด้านที่ยังไม่เป็นไปตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งตรงกับกรณียพล วิวรรณมงคล (2553) กล่าวว่า การปฏิบัติงานของนิสิตครูยังมีประสบการณ์น้อย ยังควรต้องได้รับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูปแบบทั้งการปฏิบัติหน้างานสอนและงานต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากสถานศึกษาโดยมีอาจารย์พี่เลี้ยงและผู้เกี่ยวข้องคอยดูแลและให้คำปรึกษาแก่นิสิตฝึกสอน เพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะความเป็นครูให้กับนิสิตฝึกสอน ซึ่ง Rikard, and Veal (1996) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์พี่เลี้ยงและนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน โดยอาจารย์พี่เลี้ยงเป็นผู้มีความสำคัญในด้านการให้ความช่วยเหลือนิสิตฝึกสอน รวมทั้งการหล่อหลอมความเป็นครูที่สมบูรณ์ให้แก่นิสิตฝึกสอน

3. การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูให้กับนิสิตฝึกสอนในภาคการศึกษาต่อไปนั้น ทางงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของโรงเรียน ได้นำแนวคิดจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้เสนอความคิดเห็นอย่างสอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่ ทั้งด้านบุคลิกภาพความเป็นครู การเตรียมการสอน การจัดการเรียนรู้และอาจารย์พี่เลี้ยงประจำชั้น ซึ่งในแต่ละด้านนั้นนิสิตฝึกสอนควรได้รับการพัฒนาโดยผ่านการฝึกอบรมและการประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่องทั้งในช่วงเวลาก่อนการฝึกสอน ระหว่างการฝึกสอนและหลังการฝึกสอนเพื่อให้ได้นิสิตฝึกสอนที่มีคุณลักษณะเป็นไปตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตลอดจนได้นิสิตฝึกสอนที่มีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพครูตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 (ราชกิจจานุเบกษา, 2562) ซึ่งกำหนดให้คนที่ประกอบอาชีพครูต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนเองทั้งการปฏิบัติหน้าที่ครู การจัดการเรียนรู้และความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งทั้ง 3 ประการนี้ จะเป็นสิ่งสนับสนุนให้ครูปฏิบัติหน้าที่โดยมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนด้วยจิตวิญญาณความเป็นครู พัฒนาตนเองให้มีความรอบรู้ บูรณาการความรู้และศาสตร์การสอนในการวางแผนและจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีปัญญา รู้คิด จัดกิจกรรมและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้มีความสุขในการเรียน โดยตระหนักถึงสุขภาวะของผู้เรียนและปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์และมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพ อย่างไรก็ตามการที่นิสิตฝึกสอนจะมีคุณภาพมากน้อยเพียงใดนั้นอาจารย์พี่เลี้ยงย่อมมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาและส่งเสริมความสามารถด้านการปฏิบัติงานครูให้แก่ นิสิต (Koc, 2011) ให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพครูตามที่คุรุสภากำหนด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ที่ควรให้ความสำคัญและนำผลการศึกษาไปพัฒนานิสิตฝึกสอน คือ การให้ความสำคัญกับความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน ความเป็นผู้นำและผู้ตาม การศึกษาและค้นคว้าข้อมูลของเนื้อหาเพิ่มเติมจากบทเรียน การติดตามดูแลนักเรียนเป็นรายกรณี การใช้คำถามที่ก่อให้เกิดการต่อยอดของความรู้ใหม่ ๆ และการทำเอกสารงานประจำชั้น ซึ่งคุณลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้ สามารถพัฒนาได้โดยอาจารย์ที่เลี้ยง การฝึกอบรม และการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาต่อยอดเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนทั้งในด้านบุคลิกภาพความเป็นครู ด้านการเตรียมการสอน ด้านการจัดการเรียนรู้และด้านงานประจำชั้นด้วยการศึกษารูปแบบการพัฒนาที่หลากหลายเพราะเป็นเรื่องที่นิสิตฝึกสอนจะต้องเตรียมตัวไปเป็นครูที่มีคุณภาพในอนาคต

2. ควรมีการศึกษาคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนตามสมรรถนะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 เพื่อนำข้อมูลมาพัฒนานิสิตฝึกสอนให้สอดคล้องกับการจัดเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง

- กรัณย์พล วิวรรณมงคล. (2553). การพัฒนารูปแบบการติดตามช่วยเหลือสำหรับครูที่เลี้ยงเพื่อการนำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นสู่การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนของนักศึกษาครู. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- คณะกรรมการบริหารศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพศึกษาศาสตร์. (2562). คู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วทันย ขลิบทอง. (2556). การพัฒนาแบบจำลองการดูแลให้คำปรึกษาผสมผสานเทคโนโลยีสื่อสังคมเพื่อส่งเสริมลักษณะความเป็นครูสำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และแนวทางปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2558). มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2562). ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนพิเศษ 68 ง, หน้า 18.
- Anderson, G. (2009). *Achieving teaching excellence: a step-by-step guide*. Amazon.com
- Hammond, L.D., Bransford, J. & LePage, P (2005). *Preparing teacher for a changing world: What teachers should learn and be able to do*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Koç, E. M. (2011). Development of mentor teacher role inventory. *European Journal of Teacher Education*, 34(2), 193 - 208, Retrieved from <http://dx.doi.org/10.1080/02619768.2010.539199>
- Rikard, G. & Veal, M. (1996). Cooperating teachers: insight into their preparation, beliefs and practices. *Journal of Teaching in Physical Education*, 15(3), 279-296.

